SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

SANDARA
Published by
Lithuanian National League
of America
Consisting of 100 Branches, Located
in all Principle Cities of the
United States.
SANDARA
814 W. 33rd Street, Chicago, Ill.
Tel. Calumet 3277

METAI XX — PENKTADIENIS, GRUODŽIO (DECEMBER) 1 D., 1933 M. — No. 44

BRUOŽAI

Rašo V. G.

Kaip Gersim po Gruodžio 5 d.
J. V. Grinius Ištraukė Kandidaturą.
Nauja Daina apie Dolerį.
Musų Gyvenimo Tragedija.

Prohibicija oficialiai baigiasi šiam antradienį, gruodžio 5 dieną. Nuo tos dienos bus laisvai parduodami stipresni ir nenuodingi gėrimai. Žiemos laiku jie bus kaip tik į sveikatą, jei tų gėrimų nesunaudosim perdaug.

Kaikuriose valstijose ir miestuose degtinės pardavinėjimas greičiausia bus taip suvaržytas, jog tuos įstatymus vis vien teks ignoruoti. Pav. Chicagos miesto taryba nusprendė, jog gerti bus galima tik sėdint, bet nestovint. Kitur gal įsakys gerti atsigulus ir pan.

* * *

SLA. nominacijos į Pildomą Tarybą baigsis už trejetos sąvaičių. Kaikurie gana stiprus kandidatai atsisakė kandidatuoti į prezidentus. Ponas J. V. Grinius, kuris turėjo progos be didelio vargo laimėti prezidento sostą del tam tikrų aplinkybių ištraukė savo vardą.

Pasilieka dabar New Yorko, Pennsylvanijos ir kitų valstijų kandidatas Ks. Strumskis, "pažangiečių" išgarsintas adv. F. Bagočius, Dr. A. Graičunas ir p. A. B. Strimaitis. Bet nominacijos vis vien turi mažai reikšmės. Visas svarbumas—seime.

* * *

Pastaruoju laiku Amerikoj daug kalba ir sašo apie dolerio likimą. Vieni įrodynėja, jog doleris reikia nupiginti; kiti atkakliai spiriasi palikti jį prie aukso.

Taip vadinami inflacijos šalininkai turi pasigarsinę net savo himną, kuris taip prasideda: "Uncle Sam Will Be in Heaven, When The Dollar Goes To Hell." Lietuviškai išvertus skambėtų taip—"Dėdė Samas pateks į dangų, kuomet doleris nueis į pragarą..."

* * *

Prez. Roosevelt tačiau netiki, kad Amerika tuo keliu pasiektų dangaus. Jis pasirinko vidurį tarp auksu paremtos valiutos ir inflacijos. Nors kaikurie skundžias ir išmetinėja, bet suėmus viską į kruvą turėsim pripažinti, jog dalykai eina geryn. Keturi milionai grįžo į darbą, žmonių upas pakilo; bankai pastatyti ant tvirtesnių kojų. Pradžioj ateinančių metų dar daugiau bedarbių ras sau užsiėmimą.

Tiesa, grįžimas į normalę padėtį yra labai lėtas ir vos pastebimas, bet ką darysim; reikia buti kantriems. Susergi greitai, bet išgijimas paprastai užsitęsia.

* * *

Peržiurėjom vėliausiai pasiekusį mus "Dirvos" numerį. Nesmagu prisipažinti, jog apart nepamatuotų užsipuldinėjimų jei ne ant vieno, tai ant kito, nieko rimtesnio ten nerandam. Tikra tragedija musų gyvenime.

Visokie pašaliniai elementai iš to naudojasi; svarbesnis darbas nukenčia ir viskas greičiau panašu į Babelio bokštą. Kaip gali žmonės, kurie vadina save pirmos rušies lietuviais, rasti sau smagumo kėlime nesantaikos?!

* * *

Hitleris pradėjo derybas su Lenkais. Abi pusės pareiškė noro susitaikinti ir taikos dvasioj rišti visus nesusipratimus. Tai beveik netikėtinas dalykas. Du didžiausi priešai staiga tampa draugais!

Beabejo, vokiečiai politikauja ir nori įrodyti, jog jie neješko karo. Bet draugavimas su lenkais gali atnešti jiem gerų rezultatų. Vokiečiai jau seniai siulė panaikinti koridorių, kuris dalina jų valstybę pusiau ir suteikti lenkams išėjimą į jurą per Klaipėdą ir Nemuno upę. Lietuva bus nuskriausta, bet kaip vieni taip ir kiti laimingai baigs ginčą.

Žinios iš Lietuvos

KOKIOS KARTAIS SUGAUNAMA KONTRABANDOS

Įvairus pirkliai, norėdami pra šmugeliuoti be muito iš Vokietijos į Lietuvą visokias aukštai apmuitintas prekes, išsigalvoja visokių priemonių, kad tik kokių nors budu apeiti muitinės valdininkų budrumą.

Taigi, prieš keletą dienų Kybartų muitinės kontrolierius Birieta, betikrindamas grįžtančius iš užsienių keleivius, pas Alytaus miesto gyventoją Maršaką Ošerį sulaikė apie 10 kilogramų įvairių šilkinių ir pussilkinių audinių. Šią kontrabandą jis buvo pasliepęs tarp specialiai įrengtų čemodane (bakse) dviejų dugnų. Nuo prityrusio ir įgudusio muitinės valdininko sunku nuslėpti kontrabandą net ir šitokiu budu.

Pažymėtina, kad su kontrabanda daugiausia sulaikomi pirkliai. Mat, žydai daugiausiai linkę lengvai pasipelnyti.

LENKAI IR LIETUVIŲ MUZIKA

Šiomis dienomis Varšuvos radiofonas, o podraug ir kitos lenkų radio stotys, tame skaičiuje ir Vilniaus, perduos lietuviškos muzikos koncertą. Prieš praside dant koncertui, buvo paskaita apie lietuvišką muziką. Šią paskaitą paruošė šiais metais keletą mėnesių Lietuvoj viešėjęs lenkų žurnalistas-rašytojas dr. Mergel.

Reikia pasakyti, kad paskaita apie lietuvių muziką buvo gana objektinga. Autorius pažymėjo, kad lietuvių spauda šiemet minėjo "Aušros" 50 metų sukaktuves. Lietuvių muzika yra dar jaunesnė, negu lietuvių spauda. Pirmieji lietuvių muzikos pionieriai buvo: Lietuvos Himno autorius dr. V. Kudirka, dr. Vydunas, vyskupas Baranauskas, nors jie iš profesijų ir nebuvo muzikais. Bažnytinės muzikos srity daug pasidarbavęs prof. J. Naujalis, miręs Petrapily Sasnauskas ir kun. Brazys.

Prieš kariniais laikais centrinė lietuviškos muzikos figura buvęs kompozitorius Stasys Šimkus. Jis pats harmonizavo lietuviškas liaudies dannas, pats dirigavo chorus ir t. t.

K. Čiurlionis—genialus menininkas—gurė taip pat muzikalinius kurinius. Jis jau daugiau pasidavė Vakarų Europos įtatai, ir jo kuriniai pasižymi aukštu originalumu.

Toliau autorius pažymi, kad po karo lietuviškoji muzika atsipalaidojusi nuo lenkų ir rusų įtakos, nukrypo daugiau į vakarus ir pradėjo ieškoti lietuviškąjai muzikai naujų kelių. Prelegentas išvardino jaunuosius lietuviškosios muzikos pionierius, paminėdamas visus svarbesniuosius kompozitorius: Juozą Gruodį, J. Tallat-Kelpšą. V. Žadeiką, Balį Dvarioną, Vl. Jakubėną, J. Kačinską ir kitus.

Gaila, kad ši paskaita buvo labai negausiai iliustruota lietuviškosios muzikos kuriniais. Var šuvos radiofono koncertas išpildė tik du J. Gruodžio kurinius: "Rudenį" ir "Katarinką." Numatytų lietuvių dainininkų patefono plokštelių muzika nebuvo perduota.

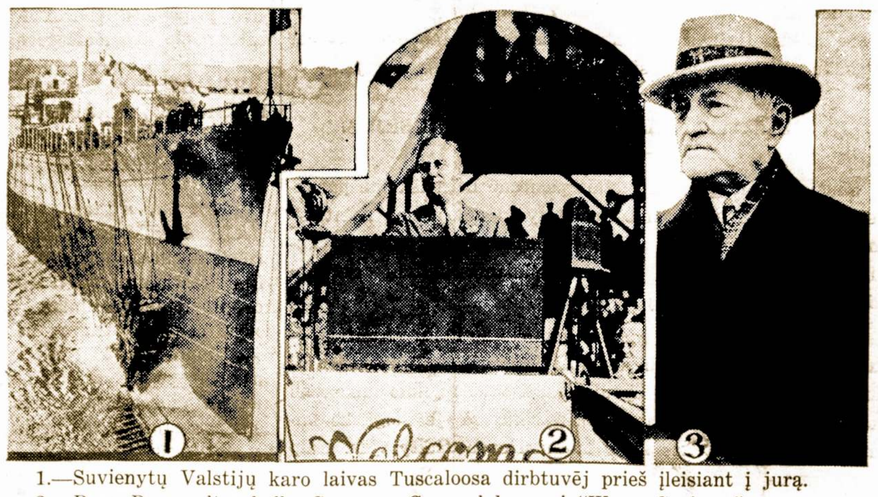

1.—Suvienytų Valstijų karo laivas Tuscaloosa dirbtuvėj prieš įleisiant į jurą.
2.—Prez. Rooseveltas kalba Savanna, Ga., vykdamas į "Warm Springs."
3.—Gen. John J. Pershing nufotografuotas New York, vos sugrįžus iš Europos

LENKŲ KLERIKALŲ LAIKRAŠTIS ESĄS LEIDŽIAMAS IŠ PROSTITUCIJOS GAUNAMAIS PINIGAIS

"Gazeta Varšauska", kaip šiomis dienomis buvo pranešta, iš Vilniaus buvo paseklbusi "sensaciją," kurioje ironingai pranešė apie numatomą "Slovo" ir "Kurjer Vilenski" susijungimą. Tas pranešimas sukėlė nepapras tą "Slovo" redakcijos pyktį. "Slovo" "Gazetos Varšavskos" praneštos žinios neneigia, bet, iš savo pusės, nepaprastai smarkiai užsipuola Vilniaus endekų organą "Dziennik Vilenski," iškeldamas labai negražių kaltinimų. Tarp kitko, "Slovo" prikiša "Dz. Vilenskiui," kad išeina už pinigus, kurių dalis gaunama iš prostitucijos namų, kad laikraščio leidėjui priklauso namas, kuriame yra prostitucijos namai, ir kad pati laikraščio redakcija, į kurą nuolat lankosi kunigai iš provincijos, yra namuose, kurie stovi greta prostitucijos namų.

PIRMOJI BYLA DEL KRITUSIO DOLERIO

Anksčiau Lietuvoje daugelis žmonių labiau pasitikėjo amerikonišku doleriu negu lietuvišku litu. Todel skolindami pinigus ar šiaip darydami kokius piniginius susitarimus, sutartyse įrašydavo, kad bus atlyginta Amerikos Jungtinių Valstybių doleriais. Bet, štai doleris iškrėtė piktą šposą. Jo vertė beveik treč daliu nusmuko, o litas paliko (ir, rods, paliks) aukso vertėj. Dabar skolintojai nori, kad butų atsiteista litais, o skolininkai nori skolas grąžinti nusmukusiais doleriais. Jau daeina tokie ginčai iki teismų. Šiomis dienomis buvo sprendžiama pirmoji šios rušies byla. Bylinėjosi "Lietukio" taupomoji kasa su p. Ignu Musteikiu. Ignas Musteikis buvo pasiskolinęs iš kasos 14,000 litų ir sutaręs sumokėti doleriais. Doleriui kritus, kasa reikalavo mokėti litais. Ignas Musteikis atsisakė. Byla atsidurė teisme. Taikos teisėjas išsprendė bylą Igno Musteikio naudai. Apygardos Teismas bylą išsprendė kasos naudai. Vyriausias Tribunolas apygardos teismo sprendimą atmainė ir pavedė bylą persvarstyti. Atrodo, kad bylą laimės Ignas Musteikis. Vadinasi, kas sutarė gauti skolą doleriais, tai doleriais ir turi priimti. Ta byla daugelis asmenų yra labai susidomėję, nes kaip jis bus galutinai išspręsta, tai skolas mokės ir kiti skolininkai. Atrodo, kad nukentės tie, kurie nepasitikėjo litu.

Lenkai Susirupinę Rytų Prusija

DR. NOVAKAS SIULO ATITAISYTI PROTĖVIŲ KLAIDAS

Žiniomis iš Varšuvos, visuose žymesniuose Vakarų Lenkijos miestuose prasidėjo Lenkijos Vakarų pakraščių sąjungos surengta "vokiečių lenkų problemų savaitė." Katovicuose savaitė prasidėjo su iškilme, kurią atidarė Vakarų pakraščių sąjungos Silezijos skyriaus pirmininkas, dr. Novakas. Jis nurodė, kad pir mtakunai padarę tris klaidas, butent:ne visiškai atvaldydami Pamarį, atsisakydami nuo Rytų Prusijos ir neprivertę Dancigą buti klusniam. Dr. Novakas pabrėžė, kad šios klaidos dabartinės atgimusios Lenkijos kartos turi buti atitaisytos. Čia pat jis pažymėjo, kad viena iš šių trijų klaidų jau atitaisyta, išplėtus Gdynės uostą. Bet turi ateiti laikas, kada ir kitos klaidos bus pašalintos. Novakas pažymėjo, kad čia ne vieta nustatyti, kada ir kokia forma tai įvyks. "Ne musų uždavinys išspręsti, ar Rytų Prusija turi buti nuginkluota ar paversta nepriklausoma ar surastas trečias išsprendimo budas. Mums tik rupi, kad minėtos musų protėvių klaidos butų skubiai atitaisytos ir kad mes išvengtumėme, kad musų vėl nesukapotų krankliai ir varnos."

VOKIEČIUS PRIVERTĖ IŠTAISYTI NETIKSLIAS INFORMACIJAS APIE LIETUVĄ

Prieš trejetą metų vokiečių knygų leidykla "Brockhaus" pradėjo leisti didelę 20-ties tomų enciklopediją, vadinama"Der Grosse Brockhaus." Šių metų pavasarį išėjo jau 12-asis tos enciklopedijos tomas, kuriame buvo duota informacijų ir apie Klaipėdos kraštą. Tačiau šios informacijos buvo tiek vienpusiškai iškraipytos, kad Lietuvos valdžios organai 12-jį enciklopedijos tomą nutarė neįsileisti.

Kadangi "Brockhaus'ą" užsisakė Lietuvoje gana didelis žmonių skaičius (nes vokiečių kalba iš visų Vakarų Europos kalbų Lietuvoje yra prieeinamiausia), tai vokiečiai leidykla priversta buvo informacijas apie Klaipėdą atitaisyti. Leidyklai teko kelis puslapius pertaisyti, ir tik tada šis tomas buvo įsileistas į Lietuvą.

Panašiai atsitiko ir su "Meyerio" enciklopedijos 15-tuoju tomu, kuriame žinios apie Klaipėdos kraštą taip pat buvo iškraipytos.

VOKIETIJOS ŽMONĖS GROBSTO UŽSIENIŲ LAIKRAŠČIUS NORĖDAMI SUŽINOTI TEISYBĘ APIE VOKIETIJĄ

"Daily Telegraph" ir kiti laikraščiai deda ilgiausius pranešimus apie Panterio pergyvenimus Muenchene. Panterio pasipiktinimas Vokietija matomas ir iš kai kurių smulkmenų aprašymo.

Panteris savo pergyvenimus papasakojo ir per radio. "Daily Herald" atstovui Panteris, tarp kitko, pareiškė, jog Muenchene ties geležinkelio stotimi stovi ilgos eilės žmonių, norinčių nusipirkti užsienių laikraščių pasiskaityti teisybės apie Vokietiją.

AMERIKA GAMINSIANTI SSSR LĖKTUVŲ MOTORUS

Lindbergo atsilankymo Maskvoj pasėkos.

New Yorkas.—"New York Herald Tribune" praneša, kad po Lindbergo atsilankymo SSSR įvyko susitarimas tarp vieno didelio Amerikos aviacijos fabriko ir SSSR vyriausybės gaminti Sovietų Rusijoj amerikoniškus aviacijai motorus. Į Rusiją busiąs pasiųstas iš Amerikos technikinis personalas, kuris pri žiurėsiąs lėktuvų ir motorų gamybą ir parengsiąs technikinį Sovietų personalą. Tas susitarimas sudaras naujos prekybinės ir karinės Sovietų aviacijos plėtojimo programos dalį 9 metų laikotarpiui. Manoma, kad tas susitarimas galės duoti Amerikos pramonei apie vieną milijoną dolerių.

SLAPTA "BALTŲ BROLIJA" VEIKĖ VISAME PABALTIJY

Latvių policija tebetyrinėja toliau "Baltų brolijos" organizaciją. Spaudos žiniomis, ši organizacija slaptai veikė ne tik Latvijoj, bet ir kitose Pabaltijo valstybėse.

Joje iš viso esame 200 narių, kurių 60 yra Latvijoje. Ši organizacija veikė jau kelerius metus ir turėjo didelės įtakos įvairioms vokiečių baltų organizacijoms. Nuo nacionalsocialistų perversmo Vokietijoje "baltų brolijoje" įsiviešpatavo nacionalsocialistiška pakraipa. Nelegalaus susirinkimo dalyviai, tarp kurių buvo ir Vokietijos pi liečių, pabaigus tardymą, bus patraukti tieson. Jie turės atsakyti už neleistų susirinkimų šaukimą ir už nelegalios organizacijos įsteigimą. Kaltiesiems gresia už tai trijų mėnesių kalėjimo bausmė.

Kaip Vokiečiai Mano Kolonizuoti Rytprusius

JAU ŠIĄ ŽIEMĄ PRASIDĖS PLATESNI RYTPRUSIŲ KOLONIZACIJOS DARBAI

"N. T. K." rašo, kad Rytprusių oberprezidentas Koch šiomis dienomis plačiau išsitarė apie tai, kas šią žiemą Rytprusiuose bus daroma. Jis stengiąsis ir toliau kovoti prieš darbo stoką. Oberprezidentui padeda 20,000 ištikimųjų (Amstvalterių), kuriuos jis per 5 metus prisimokinęs dirbti svarbųjį darbą Vokietijos rytuose. Šią žiemą didelis bedarbių skaičius busiąs iš Vokietijos vakarų atkeltas į Rytprusius, kur jiems bus duota darbo ir duonos. Tuomi bus padaryta pradžia valdžios numa tytąjai didelei Rytprusių koloni zacijai.

Iš Vokietijos vakarų atgabentiems darbininkams bus surasta visokio darbo: ketinama nusausinti 80,000 margų pievų, be to, pastatys 2200 namų kolonistams.

Kiekvienam tokiam naujai ap gyventam darbininkui duos po 4 margus žemės, idant jie prie Rytprusių žemės prisirištų ir čia galutinai apsigyventų. Šią žiemą busianti keliama iš tolesnės Vokietijos į Rytprusius pramonė, nes pagal vyriausybės pageidavimus, Rytprusiai turi pavirsti pramonės kraštu. Statant vieną fabriką po kito. Rytprusiai busią taip tirštai apgyvendinti, kad sudarysią labai tvirtą Vokietijos pagrindą.

DIDĖJA PREKYBOS JUDĖJIMAS PER KLAIPĖDOS UOSTĄ

Pradėjo labai didėti prekybos judėjimas su Anglija per Klaipėdos uostą. Prekių judėjimui palaikyti ankščiau pakakdavo dviejų nuolatinio susisiekimo laivų, kurių kas savaitę atvykdavo į Klaipėdos uostą. Dabar prekių pervežimui tarp Klaipėdos ir Londono reikia jau dviejų laivų per savaitę. Rugsėjo mėnesį iš viso per Klaipėdos uostą išvežta 27,400 tonų įvairių prekių. Iš jų apie 13,000 tonų į Angliją. Per tą patį mėnesį įvežta įvairių prekių 90,000 tonų, iš jų apie 30,000 tonų iš Anglijos. Per nai iš Anglijos pareidavo tik anglių ir cemento. Šiais metais iš Anglijos pareina jau apie 10 prekių rušių: anglys, cheminės prekės, geležis, cementas, silkės, cukrus, taukai ir įvairios smulkios prekės.

Nuolatinį prekių susisiekimą tarp Klaipėdos ir Londono palaiko United Baltic Corporation linija. Ankščiau linija dirbo su nuostoliais, kad tos linijos nuolatinio susisiekimo laivuose tarnauja du musų jurų karininkai ir keli matrosai. Taip pat tarnauja keli latvių ir estų matrosai.

PLUDURUOJĄS GELEŽINKELIO TILTAS

Tai pirmas šios rušies tiltas, pastatytas drąsių inžinierių prancuzų Vakarų Afrikoj geležinkelio ir automobilių susisiekimui per keturių šimtų metrų platumo pelkes, kurios skiria Port Boret nuo žemyno. Pluduruojanti šio tilto pusė yra pastatyta ant šešių didelių plieninių pontonų,kurie tvirtai prikabinti prie gelžbetoninių plytų, paskandintų pelkių dumblingam dugne. Kai vanduo visai nuslugsta, tiltas stovi lygiai. Per potvynių periodus, kad tiltas išmestų kup rą, į pontonus įleidžiamas tam tikras vandens kiekis balastui. Tam tikri sujungimai tarp pluduruojančios ir nepluduruojančios tilto dalies, nežiurint bet kurios tilto padėties, leidžia be kliučių pravažiuoti traukiniams ir kitoms susisiekimo priemonėms. Šį tiltą inžinieriams pavyko perpus pigiau pastatyti, negu įtvirtintais pamatais, kuriuo vieni pastatyti butų brangiau atsiėję dumblingame pelkių dugne.

ANGLAI SUSIRUPINO PRIEŠLĖKTUVINE APSAUGA

Nuo lėktuvų ir dujinio puolimo civilius saugos ne kariuomenė o policija.

"Daily Herald" praneša, kad anglų vidaus reikalų ministerija per paskutines kelias savaites vedė platų tyrinėjimą metodų civiliniems gyventojams nuo puolimų iš oro apsaugoti.

Tyrinėjimui vadovavo aukštas karininkas.

Rengiamas apsaugos planas, kuriuo numatyta policiją speciaiai apmokyti. Esą, dabartiniu metu surašinėjamos visos patalpos, kurios galėtų buti panaudotos kaipo slėpynės, kaip požeminių geležinkelių stotys, požeminiai koridoriai ir t. t.

Kiekvienos nuovados policinin kas bus aprupintas smulkiomis žiniomis apie jo nuovadoje esan čias slėpynes. Ypatingai kreipiamas dėmesys į tirštai gyvenamus ar tirštai lankomus kvartalus, ypač tuos, kur tam tikromis valandomis žmonės knibždėte knibžda. Ta pačia proga tiriamos ir priemonės dujų veikimui neutralizuoti. Tai, kad tyrinėjimų darbas pavestas vidaus reikalų ministerijai, pasak anglų laikraščio, rodo, kad civiliniems gyventojams apsaugoti nuo puolimų iš oro bus vartojama policija, o ne kariuomenė.

ANGLŲ DARBIEČIŲ PASIULYMAI DEL NUSIGINKLAVIMO

Londonas.—Darbiečiai, kurie įnešė papeikimo pasiulymą į žemuosius Rumus del nusiginklavimo, pateikė labai drastišką nusiginklavimo pasiulymą, kurį prašo vyriausybę pateikti nusiginklavimo konferencijai. Savo pasiulyme darbiečiai pasiulo visiškai atsisakyti nuo bombardavimo iš oro ir, bendrai, panaikinti visus ginklus, kurie dabar yra uždrausti Vokietijai Versalio sutartimi, butent: tankus, sunkiąją artileriją, kapitalinius, lėktuvnešius ir povandeninius laivus ir karinius lėktuvus. Be to, jie siulo tučtuojau įvesti civilinės aviacijos kontrolę, sumažinti apsiginklavimui skiriamas sumas, įsteigti tarptautinę policiją, apibrėžti užpuolimo sąvoką nusiginklavimo konferencijos komiteto padarytu pasiulymo pagrindu ir t. t.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN WEEKLY
Published Every Friday by
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE

Editorial Office:
814 West 33rd Street Telephone Calumet 3277

SUBSCRIPTION RATES:

In The United States per year $2.00
In Canada and All Foreign Countries per year $3.00

Entered as second class matter OCTOBER 25th, 1928, at the Post Office at Chicago, Illinois, under the ACT OF MARCH 3, 1879.

Sandara yra Sąvaitinis Laikraštis, leidžiamas kas Penktadienis. Sandara yra Organas Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros, 814 West 33rd Street, Chicago, Illinois.

UŽSISAKYMO KAINA:

Suvienytose Valstijose metams $2.00
Užsienyje metams $3.00

SANDAROS PLATFORMA LINK LIETUVOS IR LIETUVYBĖS

Laisva Nepriklausoma Demokratinė Lietuvos Respublika.

Vyriausia šalies valdžia ir suverenas yra pati tauta, išreiškianti savo valią, slaptu ir teisėtu balsavimu visų pilnamečių ir pilnateisių gyventojų—vyrų ir moterų.

Lietuvos Respublikos ir visos Lietuvių Tautos sostinė ir tautinio bei kulturinio gyvenimo centras yra Vilnius.

Visuotinas bešališkas švietimas ir mokslo bei kulturos kėlimas tarpe Lietuvos ir išeivijos Lietuvių.

Kuoartimiausi broliški ryšiai tarpe Lietuvos ir plačiosios išeivijos Jungtinėse Valstijose ir kitose šalyse.

Bendros pastangos ir veikimas įgyvendinti Lietuvoj ir visoj tautoj plačiausius Demokratybės principus.

Visiems tikėjimams ir sąžinės įsitikinimams tolerantiškumas ir atskyrimas tikybinio veikimo nuo politinio.

Konstitucijos garantijos piliečių teisėms ir piliečių ištikimybė Konstitucijai.

Atsižvengiant į tautos ateitį—pastangos priaugančiąją Lietuvių kartą—jaunuomenę, išauklėti sveiką, apšviestą ir tautiškai susipratusią.

Amžina kova už Lietuvos sostinę Vilnių visais galimais budais—Mes be Vilniaus Nenurimsim.

KATALIKŲ AKCIJA PRIEŠ SANDARĄ.

Kristaus žodžiai yra gražus: "Mylėk savo artimą kaipo pats save." Tačiau yra apgailėtinas dalykas, kad musų Kristaus pasekėjai, nors kas diena kartoja jojo žodžius, bet jų nepildo. Kaipo pavyzdžiui, mes paimkime seserų, parapijinių mokyklų mokytojų, atsinešimą linkui Sandaros.

Sandara savo principuose kas link tikėjimo štai ką sako: "Turėdami omenyje faktą, kad musų tautos žmonės išpažista įvairius tikėjimus, A. L. T. Sandara, pagerbdama kiekvieną, išreiškia visiems tikėjimams ir sąžinės įsitikinimams tolerentiškumą." Rodos, kas čia yra blogo?.. Sandara nors ne stato bažnyčių, tačiau ji neturi tikslo jas ir griauti. Bet tuom pačiu musų dvasiškija deda kuodaugiausiai pastangų griovimui Sandaros, bet nei žodelio neprisimena apie kitas lietuvių partijas—socialistus ir komunistus, kurios griežtai kovoja su Romos pasekėjais.

Pastaruoju laiku Chicagoje parapijinių mokyklų mokytojos (seserys) pradėjo persekioti vaikučius, kurie arba jųjų tėvai apsilanko Sandaroje. Jos net gazdina vaikučius prašalinsią iš mokyklos, jei jie ar jų tėvai nepaliaus lankyti Sandarą. Jos, mokytojos, net mokina kitus vaikučius, kad atlikinėtų šnipų rolę, kas kulturinguose žmonėse yra blogu ir smerktinu dalyku. Mokyklos užduotim turėtų buti išauklėti dorais ir teisingais žmonėmis, o ne šnipais.

Seserų tokia akcija dalinai ir paveikė ir nekurie vaikučiai, nors ateina ir mokinasi Sandaroje, bet nedrįsta pasirodyti ant estrados, bijodamiesi, kad nebutų išmesti iš mokyklos arba gali negauti užtarnautų kreditų.

Na, kodel taip yra daroma? Juk Sandara nemokina nieko priešreliginio. Sandaroje yra mokinama dainų, šokių, muzikos, lietuvių kalbos bei rašybos. Tai kame gi čia yra blogumas; kuomi tie vaikučiai prasižengia prieš tikėjimą, tautybę ar dorą. Visa bėda tame, kad Sandaroje mokinami vaikučiai, jaunieji birutiečiai, šiandiena stovi visame kame aukščiau už kitus. Jie ne tik kad yra labiausiai mylima grupė jaunimo ir be jų neapsieinama nei viename didesniame parengime, bet jie pakėlė lietuvių vardą ir svetimtaučių tarpe. Jie pereitą rudenį tarptautiškame konteste laimėjo pirmą dovaną, nors jame dalyvavo ir kitos lietuvių grupės. Delto tai katalikiškieji vadai ir negali pakęsti ir stengiasi visais galmais budais juos iš Sandaros išrauti.

Chicagos gatvėse yra desėtkai tukstančių lietuviškos kilmės jaunuolių, kuriuos reikėtų paimti nuo gatvės ir mokinti buti gerais ir dorais lietuviais. Tačiau musų dvasiškija visai į juos nekreipia atydos. Atpenč, jie stengiasi net suardyti draugijėles ir dar daugiau paleisti į gatvę; kad jie vieton mokytis dainų, šokių ir tt. mokytųsi užpuldinėti praeivius, daužyti langus ir panašiai. Tai kur čia artimo meilė, kur tie Dešimts Dievo prisakymų, kurie diena iš dienos kartojami? Taigi gerb. vardan lietuvybės ir doros, mes prašome palikite musų draugijėles ramybėje, o mes jus neliesime.

SUVIENYTOM VALSTIJOMS PRIPAŽINUS SOVIETŲ RUSIJĄ.

Nors Suvienytose Valstijose valdžios keitėsi kas keturi metai, bet visos laikėsi vienodos politikos linkui Sovietų Rusijos pripažinimo. Bet pablogėjus laikams ir susidarius neaiškiai politikai Rytuose, S. V. prezidentas F. D. Rooseveltas pakeitė politiką linkui sovietų ir juos pripažino. Tiesa, jis pirm pripažinimo pastatė Sovietų atstovui keletą klausimų, kurių tarpe buvo ir komunistinės propagandos klausimas S. V. Sovietų atstovas, komisaras Litvinovas, pasižadėjo, kad jie neleis jokiai komunistinei organizacijai nei gi saviems agentams varyti propagandą prieš kapitalistinę sątvarką. Bet tai buvo padarytas pareiškimas tik ant popieros.

Vos spėjo Sovietų atstovas iškelti koją iš Suvienytų Valstijų, kai trečiasis internacionalas įsakė saviems agentams imtis organizuoti Amerikos darbininkus ir rengti juos prie revoliucijos. Tiesa, pagal padarytą Sovietų sutartį su Amerika, Sovietų valdžia negalinti finansuoti tokių atstovų darbą ir liepia jiems eiti į dirbtuves ir užsidirbti sau pragyvenimą. Bet jeigu tokis agitatorius butų sugautas ir prašalintas iš darbo, vietos komunistai privalo teikti pagalbą.

Tai mat kiek bolševikų garbingieji pažadai turi reikšmės. Vienu keliu jie džiaugiasi, kad S. V. pripažino raudonąją respubliką ir kad jie gausią iš kapistalistinio krašto duonos, bet kitų keliu jie ragina savuosius sugriauti tą duonos teikėją.

DVIDEŠIMTMETINIS " SANDAROS" JUBILĖJUS.

Sausio 14 dieną, 1914 metais pasirodė lietuviškame pasaulyje pirmas lietuvių tautinio nusistatymo laikraščio "Ateities" numeris. Keliems metams vėliau "Ateitis" virto "Sandara," kuri iki šių dienų laimingai tebeeina teikdama lietuvių išeivijai įvairų žinių bei mokslišką straipsnių.

Sausio 14 dieną, 1934 metais sukanka 20 metų "Ateities"—"Sandaros" gyvavimo jubilėjus. Visi Sandariečiai ir "Sandaros" skaitytojai uoliai rengiasi apvaikščiuoti savo mylimo laikraščio sukaktuves. Tiesa, "Sandara," pasireiškus šalyje blogiems laikams, sumažėjo, bet nesustojo lankiusi savo skaitytojus. Kaip nieko nėra amžino, taip nėra amžina depresija. Jau šiandieną jaučiama stiprėjimas šios šalies ekonominio pulso ir laikui bėgant, abelna padėtis pagėrės ir bus lemta "Sandarai" grįžti prie savo ilgus metus išlaikyto formato. Blogiausi laikai jau pergyventa. Dabar liekasi mums tęsti savo veikimą ir nei nepajusime, kaip atsistosime ant visai tvirtų pamatų.

"Sandara" savo 20 metų gyvavimo laikotarpyje, sulošė žymią rolę lietuvių išeivijos gyvenime ir dar didesni darbai stovi prieš akis. Ypatingai "Sandara" yra nepavaduojama, kuomet Amerikos lietuviams gresia ištautėjimo pavojus. Pastaruoju laiku Sandara atlieka didelius darbus Chicagoje, bet ji tuomi nepasitenkina ir daro planus, kad panašus darbas butų atliekamas kiekvienoje didesnėje lietuvių kolonijoje.

Šiandie prieš mus stovi jaunimo auklėjimo klausimas. Apvaikščiodami sekančiais metais šias Sandaros dvidešimtmetines sukaktuves, mes turime padaryti pažadą, kad sekančiais metais mes turėtume jaunuomenės organizicijas kiekvienoj kolonijoj. Tas nėra sunku padaryti, jeigu tik visi tvirtai pasižadėsime pasidarbuoti lietuvystės labui. Darbui dirva nėra išsemta ir niekad nėra pervėlu.

KOKI SUSIDARĖ LIETUVOS LATVIJOS DERYBŲ SUNKUMAI

Pradžioje derybų buvo numatoma Lietuvos Latvijos prekyba gerokai išplėsti, tačiau derybų metu atsirado kliutys, paeinančios iš kiekvienos valstybės atskirų interesų. Jei Latvija butų gavusi teisę importuoti Lietuvon stambesnių savo pramonės gaminių, tai ji butų plačiau atidarius rinką Lietuvos arkliams ir kai kuriems žem. ukio produktams.

Lietuva suinteresuota mažojo pasienio susisiekimo prekyba, kuria pasinaudotų šiaurės Lietuvos pasienio ruožais. Kaip kompensatą už pasienio prekybą, Latviai be ko kita norėjo gauti Lietuvoj rinką savo gumos gaminiams, ypač kaliošiams. Kadangi Lietuvoj yra pastatytas kaliošų fabrikas, tai Lietuva šio Latvių reikalavimo nepatenkinus.

Del to Latvių ministerių kabinetas nutarė derėtis su Lietuva daug siauresnėje plotmėje, negu buvo numatyta.

Latviai buvo numatę padaryti su Lietuva apyvartą už 2,5 mil. latų, o dabar reliatyvią su Lietuva užsienio prekybos apyvarta Latviai sumažina iki 1 mil. latų. Kartu Latviai visiškai susiaurina pasienio prekybą.

Kartu susidaro didelių sunkumų, priimti ir priviligijuotų prekių sąrašus abiem valstybėm priimtinus.

Ilgai užsitęsia valiutų varžyma ir licencijų reikalai, del kurių taip pat dar neprieita jokio susitarimo nors pavyko ir daug kas išsiaiškinti.

Tokios yra privatiškos žinios iš šaltinių, kurie artimi derybams.

PASAULIO BOKŠTAS

Taip bus pavadintas bokštas, kuris projektuojamas pastatyti Paryžiuje 1937 m. parodos proga. Paėmus New Yorko Empire State Building 400 mtr. ir pastačius ant jo dar Eifelio bokštą 300 mtr. galima gauti šio naujo bokšto didumo vaizdą. Šis galingas statinys iš sustiprinto gelžbetono bus 700 mtr. aukščio.

Liftų perdidelė užimamoji vieta sudarė problemą, kuri vis delto išspręsta, inžinieriams įvedus naują drąsų sumanymą. Aplink bokštą eis vingiuojanti rampa, kuria automobiliais bus galima užvažiuoti iki 500 mtr. aukščio, o toliau iki pat bokšto viršunės veiks liftai.

Užvažiavusiems automobilistams bus įrengtas garažas, kuris galės sutalpinti 40 automobilių. Aukščiau šio garažo bus viešbučiai ir restoranai, dar aukščiau mokslo laboratorijos ir pačioje bokšto viršunėj švyturys ir meteorologijos stotis. Apskaičiavimai rado, kad nuo tokio aukštumo švyturio šviesa galės buti matoma iki 200 klm. aplink.

Apačioj bokšto bus didelė 130 mtr. skersmens apskrita salė įvairioms konferencijoms. Daugybė įvairių mokslo laboratorijų galės rasti sau patalpas visame bokšte. Sąryšy su žemės judėjimo ir jos traukimo jėgos tyrinėjimais, jau dabar numatoma pakabinti bokšte milžinišką švytuoklę 500 mtr. ilgumo. Pačiame bokšto pagrinde bus pasaulio komunikacijos įstaigos: telegrafas, telefonas ir radio.

DVIEJŲ MOTERŲ VEDYBOS

Latvijos kariuomenėje kovos užnepriklausomybę metu tarnavo kareivis Arvidas Osis. Paleistas atsargon 1920 metais jis vedė Alviną Karlin. Bažnytinės jungtuvės buvo atliktos Rygoje. Jaunavedžiai nuvyko į Valką ir ten gyveno. Po kelių metų jie susilaukė sunaus ir dukters.

Bet mieste pasklido keistų gandų, kad Arvidas Osis nesąs vyras, o moteris. 1932 metais, kai gandai pasiekė policiją, buvo padarytas Osio medicinos apžiurėjimas.

Gydytojai konstatavo, kad Arvidas Osis yra moteris ir jo kuno sudėjimas niekuo nesiskiria nuo normališkos moters kuno sudėjimo.

Šiomis dienomis Rygos apygardos teismas apsvarstęs Osio bylą anuliavo jungtuves ir Osis gavo moters pasą, o jo vaikai buvo pripažinti Alviros Kalnin vaikais nuo nežinomo tėvo.

LATVIJOJ PRASIDEDA HITLERININKŲ PROPAGANDA

Propaganda varoma per filmas.

"Jaun. Zinias" rašo, kad viena oficiali vokiečių įstaiga ėmė priemonių kokiu nors budu Latvijon įvesti ir parodyti hitleriškos propagandos filmas. Viešai rodyti cenzura filmų neleido, todel sugalvota, kad tos filmos bus rodomos tik vokiečiams, Vokietijos piliečiams. Busiančios demonstruojamos dvi propagandinės filmos "Deutchland erwacht" ir "Tag der nationalen Arbeit," kuriose kalbės Hitleris, Geringas, Gebelsas ir kiti "vadai." "J. Z." užsipuola latvių kino cenzurą, kad ši išvariusi spaudos atstovus iš mėginamojo filmų seanso, kad spauda paskiau nepakeltų aliarmo.

KAIP EINA PAVARDŽIŲ ATLIETUVINIMAS

Sudarkytų pavardžių atlietuvinimo sumanymas lietuvių visuomenės sutiktas gana palankiai. Kiek patriukšmavo tik sve timtaučiai, ypač lenkai. Patį sumanymą buvo ryžtasi įgyvendinti greitu laiku. Tuoj buvo pradėta pavardes surašinėti. Surašymo darbas baigtas ir visa medžiaga jau prisiųsta vidaus reikalų ministerijai.

Iš viso yra surašyta tik 300,000 pavyzdžių, nes daugelis gyventojų vadinasi vienodomis pavardėmis. Pavizdžiui, Šiaulių aps. yra apie 700 Žilinskų, o Ukmergės aps. apie 600 Petrauskų.

GYVA KLAIPĖDOS STATYBA UŽ "ĮŠALUSIUS" PINIGUS

Vokietija labai varžo pinigų į užsienį išvežimą. Tas palietė didesnes sumas, kurios priklausė musų piliečiams. Ypač smarkiai yra paliesti keli šimtai buvusių Vokietijos valdininkų Klaipėdos Krašte. Lietuvos-Vokietijos sutartimi, tie Vokietijos valdininkai, kurie įgijo Lietuvos pilietybę, vieton pensijų gavo vienkartinį atlyginimą. Vokietijos vyriausybė, mokėjo nuo 10 iki 25,000 markių, pagal ištarnautą laiką ir gautos algos didumą.

Buvo išmokama valstybės vertybės lakštais (šerais) 80—85% markės kursu. Išleidus Vokietijoje varžančius pinigus į užsienius išvežti įsakymus, šie pinigai apie 20 milijonų litų "įšalo," vadinasi jų išvežti į Lietuvą negalima. O tik Vokietijos bankai lakštus keičia markėmis. Taip "įšalusius" pinigus atsiimti, kaikurie jų savininkai surado tokį kelią: stato Klaipėdoje namus, o statybai didelę dalį medžiagos perka Vokietijoje už iškeistus vertybės lakštus. Tuo budu aiškinama šiais metais nepaprastai pagyvėjusi statyba Klaipėdos mieste.

PILIES GRIUVĖSIAI

Kaune, ant Neries kranto, Nemuno ir Neries santakoje, yra senovės lietuvių Kauno pilies griuvėsiai. Nedaug tų griuvėsių yra išlikę, nes amžiams bėgant, vėjai ir piktos žmonių rankos tas brangias liekanas smarkiai apnaikino. Iš kadais garsios pilies yra likę tik vienas apgriuvęs bokštas su vartais iš po juo ir buvusių pilies murų pamatų dalis.

Mano Įspudžiai Lietuvoje

DABAR NORS TRUMPAI APIE GERIAUSIAS PUSES

Pirmiausia Klaipėdiškiai, Lietuvos Šauliai ir Šaulės dar ant Laivo mus pasitiko, pagelbėjo mums susitvarkyti muitinėj su bagažais, visame kame veltui ir nuoširdžiai patarnavo; kas kur norėjo nueiti, nuvažiuoti, visur L. Šaulys-lė patarpininkavo.

Buvo klaipėdiškių L. Šaulių parengtas ir tam tikras sutikimo programas, banketas; atlankėm už laisvę žuvusių kapus, kur visus nufotografavo ir vakare geležinkelio stotin palydėjo. Savo bagažą palikom muitinėj, o vis ką tvarkoje stotyje atradom.

Aš nuo savęs patariu, kas tik važiuoja Lietuvon, visiem važiuoti per Klaipėdą, todel kad Klaipėdoje nuo Laivo nulipęs patenki savųjų tarpan, kurie visu kuom draugiškai patarnauja.

Lietuvos Kaimas.

Šiandien Lietuvos kaimas labai toli pažengęs pirmyn ir dideliais žingsniais ir vis tolyn žengia. Keliai Lietuvoj žymiai pagerinti ir vis gerina; tvarko ir senus ir veda naujus. Laukai, girios sausinami. Kaimai baigiama išskirstyti į vienkiemius. Dvarai veik visi išdalinti bežemiams, mažažemiams. Žemei dirbti turi geresnius įrankius ir geriau išdirba: piaunamos ir kertamos mašinos šiandie Lietuvos ukininkų jau plačiai vartojamos; kulia mašinomis; mala malunuose. Trobas stato dailesnes, bet be didesnių patogumų, sklepas po gyvenamu namu retenybė, o vandenio pumpos virtuvėj neteko matyti. Tiesa, šulinių cementinių labai daug Lietuvoje. Tvartų su sklepais tur but visai nėra Lietuvoje. O dabar, kuomet ukininkai karves runkeliais, o apie Marijampolę, iš cukraus Fabriko išspaudom šeria, butų labai patogus dalykas. Gaila, kad lig šioliai Lietuvoj nesužinojo ant kiek toki tvartai yra patogūs.

Grįžtant prie Lietuvos ukininkų trobesių, reikia pasakyti, kad dar mažas progresas, išskyrus stogus—šiaudinius keičia skindeliais (guntais) dokaukom. skarda, ir labai daug dengia skiedrom, ypač Suvalkijoj.

Kaimo Jaunimas.

Kaimo jaunimas, nors labai nepatogiose aplinkybėse, vis šį bei tą bando veikti. Praeitą žiemos sezoną sulošė net tris veikalus "Aš numiriau" komediją, "Šaulių meilė," dramą ir "Prakeikta meilė," autorių nežinau, nes programuose nebuvo pažymėta. Pirmutinį ir paskutinį lošė katalikiškas jaunimas—pavasarininkai; vidurinį "Šaulių meilė," lošė Lietuvos Šauliai.

Visus, viršminėtus veikalus sulošė labai gerai. Artistai savo roles nelošė, bet jose gyveno. Aš negalėjau atsistebėti, kad Lietuvos kaimo jaunimas, tokiose blogose aplinkybėse, pajėgia ir sugeba tiek daug veikti.

Prisirengimas prie lošimo.

Čia šiek tiek bandysiu nupiešti Lietuvos kaimo jaunimo veikimo sąlygas, kokiose jie veikia.

Kadangi Lietuvoje ant ukės darbo valandos nėra nustatytos, tai visų pirma jaunuoliam ir jaunuolėm daug nepatogumų sudaro. Antra, tai nelengva rasti ir pastogę. Mat, ukininkai nenori duoti kambario, kad jie ten per naktis žibalą degintų. O kas aršiausia—"jaunimas kažin ką jie ten gali padaryti vieni per naktis."

Ne naujiena išgirsti, kaip nuo moterėlių taip ir nuo vyrelių pranašystes apie atsilankymo visokių paukščių. Mat, tamsuoliai visur trugdo kulturinį darbą.

Tolesniai lošiant veikalą iš policijos reikia gauti leidimą ir bilietų knygutę policija išduoda. O sugrąžinant biletų knygutę policijai, už kiek vieną parduotą biletą turi sumokėti tam tikrą nuošimtį, už tatai, 3 kilometrų atstume niekas kitas jokį pasilinksminimą negali rengti.

Garsina ne plakatais, bet gyvu žodžiu—patys artistai ir jų draugai. O dienoje lošimo Lietuvos trispalvė vėliava turi but iškelta kiek galint ant aukštesnio stiebo, tą padaro dar visiem miegant—labai anksti iš ryto. Kadangi vėliavą kelia ant to namo, kuriame lošia veikalą, tai toi garbė tankiausiai tenka klojimui (kluonui).

Lietuvos kaimo artistai ir artistės turi buti ir mechanikai, turi patys pasidaryti steičių (estradą), scenerijas ir viską, o viską patys turi susirengti.

Tai tokiose aplinkybėse Lietuvos jaunimas veikia.

Viešėdami Lietuvoje buvom suėję su buvusiu Sandaros redaktoriu ponu V. Šliakiu. P. Šliakys taip pat tebėra nuoširdus, draugiškas, pilnas energijos ir gražiai atrodo. Paklausiau ar ne ilgu gyventi Lietuvoj, ar užtektinai turi užsiėmimo.

P. Šliakys atsakė: jam labai linksma Lietuvoje gyventi, o darbų, p. Šliakys sako, tiek turiu, kad nežinau nei katrą pirma dirbti. P. Šliakys važinėja dviračiu—sakęs nuvažiuojąs net Kaunan—56 kilometrus.

Atsisveikinti buvom užėję pas visiem amerikos lietuviams gerai žinomą gerb. kompozitorių Miką Petrauską.

Musų mylimas Mikas dikčiai atsimainęs, bet vis tebėra nuoširdus ir draugiškas. Pasirodė savo jauną dailią žmonelę ir visai jauną dukrelę, kurios vardas busiąs Protelė.

Apžiurėję jo rezidenciją, Žaliajame kalne, Kaune, palinkėję viso labo, atsisveikinom.

Mes su žmona Lietuvoje viešėjom 15 mėnesių ir, išskyrus virš paminėtus du nemalonumu, šiaip visur buvom jaukiai sutikti ir pilnai esame pasitenkinę savo vakacijom Lietuvoje.

Povilas Apšiega.

KOVOS DAINOS

Ošia girios, šniokščia jura,
Vilniuj švaistosi mozurai—
Viens, du, trys.
Užu kalno Gedimino
Priešą triuškinti ketinam—
Ei! ei! ei!
Pilkas šalmas, platus žingsniai.
Mes nuo smugių nepalinksim—
Nors jų šimtas, musų—vienas,
Grius tvirčiausios priešo sienos—
Likit sveikos, mergužėlės!
Kelias sostinėn užžėlęs...
Aukso žiedo nenumaukit,
Musų grįžtančių palaukit—
Vilniaus žemė kvepia rutom.
Maukim durtuvus ant tutų—
Kai sutrinksim vieną kartą,
Atsidursime prie vartų—
Savanoriai žemę gynė,
Kaudamies lig paskutinio,
Kur viens krito, du ten stosim,
Savo Vilnių atvadasim—
Mes už Vilniaus smeigsim skydą
Musų Gardinas ir Lyda!
Šautuvėliai kieto plieno.
Budim naktį, budim dieną—
Musų kuopos jaunas vadas
Su daina į Vilnių veda—
Ryžto kupina krutinė!
Dėsim galvas už tėvynę—
Žengia, slenka, skrenda, joja
Žvalus Nemuno artojai;
Laukia tukstančiai trimito,
Kad pakiltumėm į rytus—
Kelsim vėliavą trispalvę
Priešo voras vysim salve—
Viens, du, trys.
Mes težinom tik į priekį!
Kelio nepastos mums niekas!
Ei! ei! ei!

ST. LAUCIUS.

Amerikos Lietuviu Gyvenimas

Sveikatos Skyrius

Šį Skyrių Tvarko ir Prižiuri
Amerikos Lietuvių Daktarų Draugija.

KĄ VALGYTI?
Arba dietos įtaka žmogaus sveikatai.

Rašo Dr. A. Petrika.

PASTABA: Dr. A. Petrika iš Brooklyn, N. Y., šiuomi pradeda gana ilgoką seriją straipsnių apie maistą. Ši tema yra labai svarbi kiekvienam ir todel patartina skaitytojams atydžiai juos studijuoti ir net išsikirpti.
Komisija.

Čia aš kalbėsiu apie dietą (maistą), kokį vaidmenį jisai vaidina bendroj žmogaus sveikatos eigoj, apskritai kalbant, ir dantų sveikatoj ypatingai. Aš nenoriu palikti įspudžio buk dieta tai vienintėlis veiksnys mus sveikatos sustatyme. Butų tai perdaug siauras toksai sanprotavimas. Vienok be apsirikimo baimės galima sakyti, jog dieta yra viena svarbiausių veiksnių sveikatos srity. Mus sveikata, kokia ji yra, gera ar bloga, tai tiesioginė pasėka mus gyvenimo rutinos: darbas, miegas, nuotaika (upas), psichinė padėtis, oro tyrumas, mankštymasi, fizinis sąstatas, rupestis ar optimizmas, papročiai, k. t., gėrimas, rukymas ir t. t.—vis tai labai svarbus sveikatos nustatymo faktoriai. Visi šie veiksniai gyvenimo simfonijoj sudaro, lyg arpos stygas, tą harmoningą melodiją, ką mes fiziologijoj vadiname sveikata. Dieta šioj simfonijoj atstovauja dominuojančią stygą.

Seniau buvo manoma, kad maistas yra bile medžiaga, kuri prikemša pilvą ir užima aĮkį. Kiek vėliau fiziologai ir maisto ekspertai padėjo dietai šiek tiek mokslingesnį pamatą. Jie pradėjo analizuoti maistą ir tyrinėti iš kokių medžiagų koksai maistas susideda? Koksai nuošimtis tų įvairių medžiagų yra viename ar kitame maiste? Kokios medžiagos ir kokioj proporcijoj kunui reikalingos, kad jisai augtų, pasitaisytų dylančias bei įrančias dalis, kad jisai atliktų reikiamą darbą mažiausiai nuvargdamas?

Patėmyta, kad biologijos laboratorijose maisto ekspertai gali žaisti likimu ar gyvybe bandomųjų gyvulių vien tik pagelba maisto, keitaliodami maistą. Sužinota, kad kiekvienas maisto gabalėlis savy turi tam tikrą kiekį potencialės energijos, kuri pasireiškia darbu, judėjimu, kada tą medžiagą žmogus suvalgo. Ši energija jaučiama kune kaip šiluma.

Dar visai nesenai buvo manoma, kad žmogaus dietai nustatyti reikia tiktai surasti, kiek kalorijų jam reikia per dieną ir kiek koksai maistas gali duoti kalorijų šilumos. Kalorija tai buvo tasai maistas, kuriuo to laiko maisto ekspertai matuodavo maisto naudingumą. (Kalorija, tai šilumos vieneta. Fizikas Juole apskaitliavo, kad svaras geležies, puolęs nuo 722 pėdų aukštumos, pakelia vandens temperaturą vienu laipsniu, su lyg Fahrenheito termometro. Kitaip sakant, tasai puoląs geležies svaras, pagamina tiek šilumos, kad pakanka padaryti svarą vandens vienu laipsniu šiltesniu). Lengvai dirbančiam vidutinio svorio žmogui pakanka per dieną 250 ar 300 kalorijų, gi sunkiai dirbančiam vyrui sakysime, girių kirtėjui, reikia 500 ar 600 kalorijų. Mat, jo raumenys reikalingi daugiau energijos, jėgos, o jų gali duoti tiktai maistas, degąs jo kune. Priimtas maistas suvirškinama kune tam tikrų skysčių pagalba. Tokį suvirškintą, atskiestą, t.y., jo maistingąsias dalis, kraujas paėmęs išnešioja po visą kuną, kur įvairios celės pasiima sau reikalingas medžiagas. Kuno audiniuose atsibuna maisto degimas-oksidacija, t. yra, tos maisto dalies, kuri suvartojama raumenų jėgai tverti. Degančio maisto šiluma pavirsta reikiama energija.

Jeigu musų kunas butų, kaip paprastas pečius, kuriame dega bile kuras, tai ir mus kunui butų geras maistas bile valgoma medžiaga, kuri tiktai gali kune sudegti ir tuo pagaminti nergijos darbui. Seniau taip ir buvo manoma, kad žmogus gali valgyti bile ką, kas tik po ranka papuolė, bile tik prikimšus pilvą ir pasotinus alkį. Bet dabar fiziologai jau daugiau žino apie reikiamą dietos balansą ir maisto kvalifikacijas. Be energijos, kunui dar reikia tverti naujas celes ir audinius, augančiam organizmui itin, reikia pakeisti naujais audiniais nudilusius, senus; reikia išlaikyti kraujo med žiagų tam tikrą balansą.

Musų kunas yra tai gana komplikuotas (painus) aparatas, susidedąs iš daugybės įvairių elementų bei jų sąjungų. Kuno pamatas tai protuplazma, arba —pradinė medžiaga, susidedanti iš proteinų (baltymų), riebalų, angliavandžių (karbohydratų), mineralų ir vandens. Paskutiniai kuno audiniai yra sekami: 1, dengiamieji; 2, jungiamieji; 3, raumenys; 4, dirgsniai (nervai) ir 5, kraujas.

Kadangi kunas, kaip jau minėjau, yra gana komplikuotas dalykas, tai ir maistas jam turi buti nemažiau komplikuotas. Kitaip sakant, maistas privalo turėti tas pačias pamatines med žiagas, kaip ir kunas. Dar daugiau: tosios pamatinės medžiagos turi buti tokioj proporcijoj suderintos, kokioj kunas jų reikalauja; kitaip kunas jų nepriims. Jeigu murininkai, statančiam namą, vietoj vopnos, sudarytos deramoj proporcijoj su cementu, pasiųstume vien tik smėlio (pieskų), jisai negalėtų namo muryti, nors patsai smėlis ir reikalingas prie muro. Bet be smėlio dar reikia ir cemento ir vandens, kad padarius reikiamą vopną. Taigi ir maistas pamatiniai susideda iš tokių pat medžiagų, kaip ir kuno protuplazma: angliavandžių (cukraus, krakmolo), baltymų (proteinų), riebalų, mineralų, vitaminų ir vandens. Sulyg savo sąstato jisai yra organinis ir neorganinis, gaunamas iš augmenų, gyvulių ir vandens (tuli mineralai).

(BUS DAUGIAU)

PITTSBURGH, PA.

Pittsburgho Pastabos.

Kas atsitiko, kad Pittsburgho Naujienose, skyriuje Chicagos "Naujienose" nė žodžio nerašo apie Pittsburgho miesto ir pavieto rinkimus, bet savo seną šmeižalogiją gieda (žiurėk "Naujienų" No. 265), apie Pivaroną, Virbicką ir Katkų. Mat mano publikos opiniją nukreipt į kitą pusę, nes dabar patys sarmatinas savo darbų, tai ir šaukia, tas vagis: 'laikykit vagį, laikykit vagį, o pats vagis. Mat Pittsburgho socialistai buvo atsidavę su dušia ir kunu republikonams. Pittsburgho "Naujienose" garsino repub. dėjo paveikslus, ir visus ragino balsuoti tik už repub. Taip pat Lietuvių Radio Kliubas, kuris kontroliuojamas socialistų ir per radio P. Dargis gana visus maldavo balsuot tik už republikonų tikietą. Tai mat šiek tiek blaivesnio proto žmogus, tas šalinas nuo repub., nes jau perdaug škandalų buvo pridarę per 20 metų valdymo. Bet mųs socialistams tai buvo geriausi, mat toks tokį pažino. Bet visa nelaimė kad mažai kas klausė jų patarimų ir balsavo už demokratų ir progresyvių partijas. Tokiu budu demokratai laimėjo pilną kontrolę ant Pittsburgho miesto, nes išrinko savo majorą ir visus 5 konsulus, taip pat ir kitas žymesnes vietas užėmė demokratai. Todel Pittsburgho garsiakalby ir negirdėt apie rinkimus. Pittsburgho tautininkai gali pasigirt rinkimais, nes daugelis dirbo, del dem. viešai nekurie tik slaptai del tam tikrų aplinkybių, ir tas labai nusisekė, nes dem. taip nušlavė repub., kad dar pirmą part tas pasilaikė Pittsburgho istorijoj.

Kur vienybė, ten galybė. Štai faktas parodo, ką gali atsiekt susidėjusias 9 tautas į balsuotojų lygą, kur ir lietuviai prisidėjo ir mųs socialistams tiek daug ašarų ištraukė. T. B. L. nutarė remti teisėjus (kaipo mažumų užtarėjus) teis. S. Smith ir teis. F. Piekarski ir nors abu teisėjai buvo ant rep. tikieto, bet abu laimėjo. Taigi dabar tik po rinkimų Pittsburgho "tautininkai" arba teisingiau pasakius Lietuvių Balsuotojų Lyga gali pasigirti, kad liko laimėtoja, nes Pittsburgho miesto rinkimus pilnai laimėjo demokratai, o pavieto abu teisėjai remiami lietuvių laimėjo.

Taigi dabar gali rašyt kiek tik nori "linksmakojai", "ilgakojai" ir pats redaktorius "Pittsburgho Naujienų," o mes sau trumfuojam ir džiaugiamės laimėjimu.

Taip pat negalima praleist nepastebėjus tų garsiakalbių ir šia pastaba: Vienas iš tos garsios troikos aprašo p. Mickunaitės Koncertą, atsibuvusį 5-tą lapkričio Pittsburghe. Visi artistai, kurie tik ant pagrindų pasirodė, visų vardai ir pavardės sudėta, bet mokytojos Mildos Virbickaitės nėra. Na, o kurie buvo ant minėto koncerto, visi matė kad ji akompanavo Aleks. Sadauskui. Tai mat kokie ignorantai, jei ant tėvo pyksta, kam jis nešoka pagal socialistų smuiko, tai ir dukters vardą bijo minėt. Na o kai pasitaiko, kad reikia pianistės ar radio kliubui ar taip socialistų parengimui, tai tada Mildos pravardės nebijo, oi vyrai, vyrai ir kada jus ateisit į protą.

Pittsburgho SLA. veikėjai (tik ne socialistai) turėjo pasitarimą, kas link nominacijų į SLA. Po pasikalbėjimo prieita prie išvados kad "Sandaros" sąrašas yra tinkamiausias, prie dabartinių laikų nereikėtų perdaug užsivarinėt, bet dirbt iš vieno. Butų tiesiog smerktinas toks užsispirimas, kad neįsileistnė vieno socialisto. Tokiu užsispirimu mes privestume prie trečio skilimo. Todel bukim gana rimtais ir skaitykimės su kitais, taip kaip mes norim kad su mumis skaitytus. Jeigu socialistai su mumis nesiskaitys ir savo sąrašą bruks, tada žinoma busim priversti ir mes susta tyt tik tautininkus. Todel mes Pittsburghiečiai remsim šiuos kandidatus ant pirm. J. Grinių iš Philadelphijos; ant vice-pirm. X. Strumskį iš Brooklyno; sek. M. Viniką; dabartinį sekr. ant iždininko adv. K. Gugį dabartinį tokie Pittsburgho socialistai, darbininkų draugai. Katras tik

B. DRANGELIENĖ Į CHICAGO GRAND OPERĄ

Neseniai Chicagoje tapo perorganizuota, ar geriau sakant suorganizuota opera — Chicago Grand Opera, į kurią pateko veik lietuviškai publikai nežinoma dainininkė ponia Bronė Drangelienė, plačiai žinomo Dr. Kazio Drangelio žmona. Kandidačių į operą buvo net 260, iš kurių išrinko tik dvi—ponią Drangelienę ir kitą merginą. Tai yra didelis laimėjimas ir užtai ponią Drangelienę tenka pasveikinti ir palinkėti geriausio pasisekimo.

Kadangi šiais metais operos sezonasbus visai trumpas, tik 5 savaitės, tai p. Drangelienė dainuos dviejose operose: Pucini "Turondat" ir Verdi'o "Aida," Aidos rolėje. Tai yra svarbiausia rolė vienoje iš didžiausių ir populiariškiausių operų. Šiose operose ponia Drangelienė dainuos po vardu 'Barbara Parlys."

Kadangi, kaip aukščiau minėjau, ponia Drangelienė, nedaugeliui yra žinoma, tai beabejo lietuviai nepraleis progos ir atsilankys jos pasiklausyti. Taigi prašome "Sandaros" skaitytojų tėmyti "Sandarą," o mes pranešime smulkiau apei visus detalius.
—Rep.

---

išd. Dr. Stanislovaitį ir kasos globėjus S. Mockų, A. S. Trečioką, ar kas kitas iš arčiau prie centro.

Todel tautininkams sandariečiams reikia laikytis vieno sąrašo ir nenueiti perdaug įkraštą, pavyzdžiu kaip p. Karpius su Simokaičiu, tas tik socialistus sustiprins.
—Tautietis.

LIETUVOS-LATVIJOS DERYBOS TĘSIAMOS KAUNE

Prieš kurį laiką buvo pradėti Rygoje Lietuvos-Latvijos derybos naujai prekybos sutarčiai sudaryti. Nuo esamos prekybos sutarties Lietuva atsisako, nes ji ėmė duoti daug daugiau naudos Latvijai. Rygoj derybos greit nutruko. Dabar derybos tęsiamos Kaune; atvažiavo Latvijos kelių asmenų delegacija, su buvusiu Latvių užsienių reikalų ministeriu Seja priešaky. Su Latvija Lietuvai sunku išvystyti didesnius prekybinius ryšius, nes abi šalys turi maždaug vienodo pabudžio gamybą; vadinasi, ko Latvija turi parduoti, to ir Lietuva ir priešingai. Vis tiktai su kaimynine šalimi tikimasi rasti pagrindo daugiau prekiauti.

KAS NAUJO CHICAGOJ?

Teko nugirsti, kad Chicagoj susispietęs burys laisvamanių jau tikrai rengiasi leisti laisvamanių laikraštį. Nors dar vardas nėra nuskirtas ,bet laikraštis žada pasirodyti sausio pradžioj. Ir kiek teko patirti, į redaktorius bus pakviestas gabus žurnalistas dr. Montvydas, žymus laisvamanis, kuris nesilenkia klerikalams, bet judina lietuvius keltis iš miego nuo pat savo jaunų dienų. Palauksim, parmatysim, bet viskas yra ruošiama.

—J. Dailydė.

KAIP PRAĖJO AUSTRIJOS 15 METŲ SUKAKTIS

Viena.—Austrų respublikos 15 meetų sukaktuvės Vienoje ir, bendrai, visoje Austrijoj pra ėjo ramiai. Socialistai buvo surengę Vienoje demonstraciją, ir policija buvo priversta pasinaudoti guminėmis lazdomis. Hugothaleryje žemut. Austrijos parlamento vicepirmininkas socialistas buvo sužeistas ir 40 socialistų suimta.

Sandaros Jubilejinis

BANKETAS

Nedėlioj, Sausio-Jan. 14, 1934

MASONIC TEMPLE
Corner 64-th ir Green Streets Chicago, Ill.

Kalbos, Muzikalis Programas ir Vakarienė.

Pradžia 6:30 val. vakare ::——:: Įžanga $1.00

KOCERTAS

Seredoj, Sausio-Jan. 24d., 1934

Chicagos Lietuvių Auditorijoj
3133 South Halsted Street

Pradžia 7:30 val. vakare ::—:: Įžanga 50, 75 ir $1.00

Koncerte dalyvauja visos geriausios Chicagos lietuvių muzikalės spėkos; po koncerto—šokiai. Lietuvių plačioji visuomenė kviečiama skaitlingai dalyvauti šiuose sandariečių parengimuose

SANDARA

Muzikaliai Veikalai

"BIRUTĖ", dviejų veiksmų liaudies opera, pradžioje yra overtiura. Muzika Petrausko, kaina $2.00

Lietuviškos Liaudies Dainos, 4 bal., telpa šios dainos: Nusipyniau vainikėlį, Aš palikau motinėlę, Kur tas šaltinėlis, Bernužėli nes'voliok, Oi žydi šile liepelis, Aš esmu mergelė, Pas motulę busiu, Siuntė močiutė, Aš savo bernelį, Mergele jaunoji Muz. Petrausko $1.00

Trisdešimts Dainų, dviem balsams, Muzika A. Aleksio. Kaina ..... 75c.

DAINUOK, antra dalis, dviem balsam 11 dainų. Muzika A. Vanagaičio. Kaina ..... 60c.

"Mamytė", vienam balsui (solo) ir pianui. Muzika A. Vanagaičio. Kaina ..... 60c.

"Ak myliu tave", vienam balsui (solo) ir pianui. Muzika A. Aleksio. Kaina ..... 30c.

"Graži čia giružė", vienam balsui (solo) ir pianui. Muzika A. Aleksio. Kaina ..... 50c.

Trys Liaudies Dainos — vienam pianui (solo) Muzika J. Tallat-Kelpšos. Kaina ..... 50c.

"Pasaka", vienam pianui (solo). Muzika J. Tallat-Kelpšos. Kaina ..... 50c.

"Patarlė", vienam balsui (solo) ir pianui. Muzika Stasio Šimkaus. Kaina ..... 50c.

Plaukia sau laivelis", vienam balsui ir pianui. Muzika Stasio Šimkaus. Kaina ..... 50c.

"Oi greičiau, greičiau", vienam balsui ir pianui. Muzika Stasio Šimkaus. Kaina ..... 50c.

Šiuos visus žemiau telpančius muzikalius kūrinius galite gauti

"SANDAROJE"

814 W. 33rd STREET CHICAGO, ILL.

RIMBAS

MĖNESINIS SATYROS IR KRITIKOS ŽURNALAS

Jo leidėju ir Redaktorium yra buvęs ilgus metus Sandaros Centro Sekretorius ir "Sandaros" Redaktorius K. J. Paulauskas.

Ar matei "Rimbą?" Ar skaitei kas jame yra parašyta? Jei ne, tai dėk konvertan 10c su savo antrašu ir pasiųsk jam, o jis tuoj pas tave pribus. Prenumerata metams tik $1.00. Užsiprenumeruok jį, gausi daug linksmų skaitymų.

"RIMBAS"

256 W. Third St. So. Boston, Mass.

Chicagoje

SANDAROS JUBILĖJUS

Sausio mėn., 1934 metais, Sandariečiai uoliai, rengiasi apvaikščioti savo laikraščio 20 metų jubilėjų. Chicagos Sandariečiai rengia didelį Banketą, Sausio 14 dieną, South Masonic Temple ir Koncertą Sausio 24 dieną, Lietuvių Auditorijoj.

BANKETAS

Šis banketas bus vienas iš didžiausių ir puikiausių sandariečių parengimų, koki kuomet yra buvę. Į Benketą biletas tik vienas doleris. Bet už tą dolerį svečiai gaus pirmos rušies vakarienę ir magaryčioms, kiek kas norės, alučio ir kitokių gėrimėlių. Žodžiu sakant, niekur kitur to negali gauti, ką gausi Sandaros sukaktuvių **Bankete.**

PATARNAVIMAS

Šiame bankete patarnaus apie 25 gražiausios ir mandagiausios lietuvaitės—Ruta Gay Girls ir Jaunosios Birutės narės. Tos gražiosios mergaitės dar vieną dalyką atliks, ko patarnautojos prie stalų dar nei vienam kitam lietuviškam parengime nėra padarę. Bet aktas pasilieka slaptybėje;—atsilankiusieji pamatys.

PROGRAMAS

Be kitko, šiame Bankete bus ir gražus muzikalis programas, kuris susidės iš dainų, muzikos ir šokių. Jaunosios Birutės Šokėjų grupė rengia ką tai nepaprasto. Nors ši šokėjų grupė kiekviename pasirodyme sužavi publiką, bet šiam Banketui jie rengia specialį numerį. Taipgi bus ir dainos, piano ir kitokių solų.

SVEČIAI

Šiame bankete svečiai rengiasi dalyvauti iš Wisconsin, Michigan, Indiana ir Illinois (ne vien chicagiečiai, bet ir kitų kolonijų lietuviai). Nors kas speta padaryti tiketus, o jau yra išparduota virš šimto. Tada ir netenka abejoti, kad šis banketas bus skaitlingas.

VIETA

Sandariečiai pasirinko šią vietą todel, kad ji yra erdvi, švari ir paranki transportacija. Ji randasi centre važiuojant iš visų Chicagos lietuvių kolonijų: Roseland, So. Chicago, South Englewood, Brighton Park, Marquette Park, Bridgeport 18-tos ir iš visų pusių galima privažiuoti gatvekariais.

KONCERTAS

Na, o kaip su koncertu? Kadangi koncertas įvyksta 10 dienų vėliau, negu Banketas, tai apie jo programą teks pakalbėti vėliau. —M. B.

JAUNOSIOS BIRUTĖS VAKARĖLIS PUIKIAI PAVYKO

Lapkričio 11 d., Sandaros svetainėje įvyko Jaunosios Birutės draugiškas vakarėlis, kuris puikiai pavyko. Nors apie šį vakarėlį jau šiek tiek buvo rašyta, bet aš tuom nepasitenkinu, nes pusėtinai darbo pridėta komisijos ir kitų ypatų.

Pirmiausiai priklauso kreditas "Sandaros" Red. p. M. Vaidylai. Nežinau, jeigu jis savo turėtų vaikus, ar jis sugebėtų taip juos auklėti, kaip jis sugeba auklėti svetimus. Už dainų sumokinimą priklauso kreditas p. Sarpaliui ir p?lei Aldonai Briedžiutei; p. Andrejevui. Tokius gabius instruktorius ir mokytojus turint, turi buti ir pasekmės.

O ką jau kalbėti apie tėvų rupestingumą. Buvo išleista serijos; tikietus išpardavė motinos ir patys birutiečiai. Liko keli desėtkai dolerių pelno, kas duoda galimybės tęsti šį prakilnų darbą toliau. Buvo išlaimėjimui keturios dovanos, kurias paaukavo M. Vaidyla—laikrodėlį; ponia Šležienė—rankų darbo paduškaitę; ponia Valinskienė — rankų darbo del komodos užtiesalą ir ponia Malelienė—"toasterį." Paaukavo užkandžius ir gėrimus šios ponios: Mikulskienė, Shimbelienė, Šležienė ir p. Gulbinienė. Taigi visiems aukavusiems dovanas, užkandžius, programo dalyviams, mokytojams ir Sandarai už teiikmą svetainės pamookms veltui, varde Jaunosios Birutės ir nuo savęs tariu širdingą ačių.

—A. Miščikaitienė, sekr.

ANELĖS ZABUKIENĖS KONCERTAS

Ateinantį sekmadienį, Gruodžio 3 dieną, Chicagos Lietuvių Auditorijoj įvyks dainininkės Anelės Zabukienės pirmas koncertas. Koncertas bus gana įvairus. Dalyvauja Jaunosios Birutės šokėjos, Vitautas Beliajus su panele Kremanis, ir kiti kuriuos esu paminėjus pereitam "Sandaros numery. Į koncerta įžanga 40c; šokiams 25c. Pradžia 5:00 val. vak. Grieš šokiams G. Steponavičiaus Orchestras. Visi esate kviečiami dalyvauti koncerte. —A. M-nė.

NEDĖLDIENIO RADIO BANGAS

Kuomet žmonės pageidauja viso ko prie smagesnio laiko praleidimo, rods, nėra geresnio budo tuos norus išpildyti, kaip kad pasiklausyti gerai prirengti ir išpildytų radio programų.

Todel ir praeitą sekmadienį, kas girdėjo lietuvių radio programą 11-tą valandą prieš piet, iš stoties WGES, tas gėrėjosi tos valandėlės smagumu, besiklausant gražių dainelių, muzikos ir įdomių kalbų bei pranešimų. Mat šį sykį dainavo gabiai išlavintas duetas, taipgi geri solistai F. Jakavičius, p-lė Šarkiunas ir J. Romanas. Buvo pagrajita rinktinos muzikos ir per programo vedėją J. Romaną pasakyta ką Chicagos ir apielinkės lietuvių organizuota žmonija veikia ir ką lietuvių biznio įstaigos yra pasirengę patarnauti savo lankytojams. Prie to buvo priminta, kad Progress Furniture krautuvėj dabar tęsiasi didelis išpardavimas ir yra labai žemos kainos ant įvairių prekių. —Rep.

RADIO

Praeito antradienio vakare ir vėl linksmino ir įdomino radio klausytojus, radio programas kuris buvo leidžiamas per Peoples Furniture Co. iš stoties WGES.

Šį sykį dainavo pirmutiniai "Radio" dainininkai, kaip tai K. Sabonis, A. Ančiutė, L. Sabonienė, A. Čiapas, taipgi Peoples parlor kvartetas ir duetas, kurie šį sykį buvo pasirinkę daug gražių dainelių ir, žinoma, jas išpildė tikrai artistiškai, nes tas jiem sekasi padaryti, dainininkais esant per daug metų.

Šį sykį apie sveikatą, kalbėjo Dr. Šimkus, M. D., taipgi dalyvavo ir Čalis Kepurė, kuris šį sykį klausytojams davė ypatingai gražių juokų. O programo vedėjas pateikė visą eilę pranešimų, kur ir ką lietuvių organizacijos veikia. Gražu buvo girdėti, kad yra daug judėjimo tarpe Chicagos lietuvių. Programa buvo baigta su linkėjimais visiems linksmai praleisti Padėkavonės Dieną. —Rep.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

300 PRASMEGUSIŲ MIESTŲ

Švedų mokslinė ekspedicija, kuri po vienų metų tyrimo darbo grįžo namo iš Persijos, padarė daug mokslinės vertės tyrinėjimų archeologijos srity.

Tyrinėtojai su savo darbininkais darbavosi šiaurinėj Persijos daly, turkmenų dykumos srity, kur jiems pasisekė iškasti daug vertingų senienų. Jie rado daug pėdsakų prosenoliškų gyventojų. Po storu žemės sluoksniu buvo surastos liekanos kažkada buvusio didelio miesto. Rastieji griuvėsiai tame mieste vadinasi "Karaliaus kalva" ir turi 180 metrų ilgio, 150 m. pločio ir 8 mtr. aukščio. Per tris mėnesius toje vietoje buvo nukasta apie 800 kv. metrų žemės paviršiaus.

Vieno ir pusės metro gilumoj buvo surasti musulmonų kapai, kurie kilę iš tarp 800—1000 m. po Krist. laikotarpio. Po tų grabų giliau buvo rasti kiti grabai, kurie kilę iš bronzos laikmečio. Iš tų kapų buvo išimta daug įvairių indų, kurie visokeriopai paspalvinti ir turi įvairias formas. Kapuose rasti mirusių skeletų ir perlų nemažas kiekis, kurie mokslininkų apskaičiavimu gali turėti 4500—5000 metų. Vienoje aukovietėje buvo rasti penki žmonių ir daug gyvulių skeletų, kurie, matyti, buvo paaukoti dievams. Iš viso surasta 260 skeletų. Bet mokslininkai mano, kad dar vidutiniškai apie 5—6000 skeletų guli "Karaliaus kalvoj." Iš viso rasta 2000 su viršum įvairių meno daiktelių iš sidabro, aukso, perlų, deimantų ir bronzos. Kaip švedų ekspedicija patyrė, įvairiose turkmenų dykumos vietose randasi apie 300 prasmegusių miestų. Šiuos miestus atkasti jau paruošti pirmieji darbai. Persų vyriausybė ekspedicijai leido kasinėti išsisus 5 metus. Pusę radinių persai pasilieka sau, o pusę švedai gali pasiimti sau.

"SOCIALISTINĖS" SANTVARKOS VERGAI

Sovietų laikraštis "Za Industrijų" ("Už Industriją") š. m. lapkričio 5 d. rašo:

"Donbase, Nikitovo milicijos 4 milicionieriai su inspektorium Vasiljevu priešaky, naktį įsiveržė į 6-jo tresto darbininkų barakus ir prievarta išvedė 30 darbininkų dirbti vietos sovchozuose, nesiskaitydami su tuo, kad prievartos keliu įvedimas darbininkų dezorganizuoja socialinę statybą Dolomitovo dirbtuvėse."

Komunistų laikraštis tokiame neregėtame smurto akte mato tik "socialistinės statybos dezorganizavimą." Vadinasi, jei tai nedezorganizuotų "socialistinės statybos," tai su darbininkais galima butų elgtis, kaip kad Egipto faraonai su savo vergais, arba kaip viduramžių dvarininkai su savo vergais.

Na ir susilaukė darbininkai "socializmo."

VILNIUI VADUOTI SĄJUNGA IR AMERIKIEČIAI

Vilniui Vaduoti Sąjunga 250 atstovų suvažiavimas šiais metais Kaune parodė, kad Vilniui Vaduoti Sąjunga išaugo į milžinišką organiziciją: ji turi 410 skyrių (jų tarpe Amerikoje tik 15), turi arti 20,000 narių. V.V. S-gos viduje labai vykusiai veikia dvejetą metų atgal sudarytas taip vadinamas **Vilniaus Geležinis Fondas,** kuris platina "Vilniaus pasus" ir "Vilniaus ženklus."

Organizacijos nuolatinis augimas aiškiai rodo Lietuvos visuomenės vis didėjančią valią vilniečių globai ir Vilniaus atvadavimui iš lenkų okupacijos. Profesorius Mikas Biržiška ir kanauninkas F. Kemėšis, gerai žinomi Amerikoje, yra pačiame centre šio viso veikimo.

Lenkai Vilniaus Krašte dabar panašiai "šeimininkauja," kaip šeimininkavo rusai visoje Lietuvoje pirm Didžiojo Karo: jie bando visokiais budais išnaikinti lietuvius Vilniaus padangėje, jie persekioja lietuviškus veikėjus, uždarinėja lietuviškas mokyklas, varo aštrią lenkinimo kovą bažnyčiose. Bet lietuvių skaitlius Vilniaus Krašte vietoje mažėti,—didėja! Reiškia, Vilniaus lietuviai pradeda atgimti tautinio susipratimo atžvilgiu. Čia tai ir yra didelis V. V. S-gos nuopelnas lietuvių tautai, čia tai ir yra raktas į Vilniaus Krašto išvadavimą iš lenkų užgrobimo.

Kokia gi Amerikos lietuvių rolė šiame garbingame darbe?

Pažvelkime arčiau.

Kovų laikais del Lietuvos nepriklausomybės, Amerikos lietuviai dažnai ir duosniai dėjo aukas. Jie tai darydavo upo pagauti ir neorganizuoti. Aukos iš Amerikos kur ne kur iki šiai dienai pasitaiko: aukos eina tai tiesiai į Vilnių tai per Kauną. Bet kad Vilniaus okupacija užsitęsė ir turi neribuoto pobudžio, tai teikimas pagalbos vilniečiams neorganizuotu budu nebetinka ir todel reikia šiam darbui tvirtos organizacijos. Lietuvos žmonės tą reikalą anksčiau suprato negu mes čia Amerikoje. Bet ir čia Amerikoje Vilniaus akcijos atžvilgiu yra jau šis tas padarytа:

a) Apvaikščiojant "16-tą vasario" ir ypač "9-tą spalio" įvairios draugijos įvairiuose kolonijose metas iš meto mini Vilniaus tragediją ir nesigaili tam reikalui aukų;

b) Nuo Lietuvos nepriklausomybės atgavimo laikų kai kuriuose Amerikos miestuose (pav. Chicagoje) tebeveikia keletas komitetų Vilniaus reikalams;

c) Bene 13 V. V. S-gos skyrių yra užsiregistravę Sąjungos Centre, Kaune;

d) Per tris pastaruosius metus prie Vilniaus akcijos pradėjo dėtis Amerikos lietuvių draugijos viena po kitos: ir dabar jau turime 23 organizacijas įvairiuose Amerikos miestuose, kurios apsiėmė "Vilniaus pasų" ir "Vilniaus ženklų" platinimą;

e) Amerikos Lietuvių R. K. Federacija per savo seimus (1931- ir 1933 m.) įpareigojo visus savo skyrius aktyviai dalyvauti Vilniaus vadavimo darbe ir remti Vilniaus Geležinį Fondą;

f) Šią vasarą, ačiu Hartford, Conn. lietuvių pastangoms, buvo įvykęs Naujausios Anglijos V. V. S-gos skyrių bei Vilniaus Geležinio Fondo agenturų atstovų suvažiavimas Hartforde. Tai buvo pirmas ir pasekmingas bandymas padaryti visuomeninį suvažiavimą išimtinai Vilniaus akcijos reikalams;

g) Hartforde suvažiavime įsteigtas informacinis Biuras Vilniaus akcijos propagandai.

Visos aukščiau išvardintos pastangos daro garbės Amerikos lietuviams. Bet jų dar neužtenka, nes jos toli dar nerepresentuoja viso Amerikos lietuvių pajėgumo. Vilniaus akcijos pastangas dar reikia plėsti ir gilinti. Reikia, kad ne viena A.L.R.K. F-ja, bei ir kitos srovės įpareiguotų savo skyrius aktyviai ir sutartinai veikti Vilniaus vadavimui. Reikia, kad esamos lietuvių organizacijos, klubai bei draugijos priimtų rezoliucijas talkininkauti Vilniaus atvadavime, platinant "Vilniaus pasus." Galop reikia eiti prie to, kad kasmetą arba kas antrą metą butų daromi visuomeniški suvažiavimai vien Vilniaus akcijai pašvęsti.

Vilniaus akcijai Amerikoje, kaip matome, yra plati ir dėkinga dirva: čia yra puiki proga visuomenės iniciatyvai pasireikšti. Vilniaus vadavimo akcija yra didžiausias šiais laikais lietuvių tautos uždavinys.

Amerikos lietuvių visuomenės veikėjai parodykite savo iniciatyvą! Vilniui Vaduoti Sąjunga tebuna visų lietuvių Sąjunga!

—Lietuvos Žmogus.

IMPORTUOTAS
Tikras Rusiškas ir Turkiškas
TABAKAS
CIGARAI, CIGARETAI IR UOSTYMUI TABOKA
Wholesale ir Retail
Taipgi užlaikome cigaretams trubeles (gilzus) BLACK SEA popierą, saldainius ir įvairius žurnalus.
J. FOX
3327 So. Halsted St., Chicago
Tel. Yards 0225

TEL. CALUMET 3277
J. J. Hertmanavičius
814 West 33rd St.
APDRADŽIA (Inšiurina) namus, biznius, rakandus, stiklus, automobilius ir visokį kitą turtą. Aprupina viską, kas paliečia apdraudą.
PADARO pirkimo, pardavimo, maino ir visokius kitus notarialius raštus.
PATARNAUJA prie pirkimo, pardavimo ir mainymo namų ir kitų nuosavybių.
PRIGELBSTI prie suradimo paskolų ant namų.
Trisdešimts metų patyrimo tuose reikaluose — užtikrina gerą patarnavimą.

Dieninis ir Naktinis Patarnavimas
PAVLAVIČIA UNDERTAKING CO.
INCORPORATED
Pilnas Laidotuvių Patarnavimas $75 ir augš.
HENRY W. BECKER
Licensed Embalmer
3238 So. Halsted Street Chicago, Ill.
Tel. Victory 4088

TEL. REPUBLIC 8340
SENIAUSI LIETUVIŲ GRABORIAI CHICAGOJE
Čia pigesnės kainos, nes daugiau prityrimo.
Nežiurint kur gyvenate musų ypatiškas, ištikimas patarnavimas visuomet prieinamas už
NAUJĄ ŽEMESNĘ KAINĄ.
Kiekvienam pagrabui musų koplyčia su vargonais dykai. Nuliudimo valandoje nepamirškite mus pašaukti, REPUBLIC 8340. Musų patarnavimu busite patenkinti.
Juozapas Eudeikis ir Tevas
5340 SO. KEDZIE AVENUE
(Neturime sąryšių su firma tuo pačiu vardu)

BUDAMI BRIDGEPORTE VISADA UŽEIKITE Į
Mildos Valgyklą
(Ponia A. MISEVIČIENĖ, Savininkė)
kur sveikas maistas yra gardžiai pagamintas patyrusių virėjų lietuviškomis ir amerikoniškomis stailomis.
Kainos labai prieinamos o porcijos lig soties.
Tiems, kurie atsilanko į šį restoraną iš kitų Chicagos apielinkių, ponia A Micevičienė taria širdingą ačių. O taipgi jums atsilankius visada sutiks su mandagiu patarnavimu.
3206 South Halsted Street Chicago, Ill.

GRABORIAI

J. J. Bagdonas
LADOTUVĖMS
patarnauja
MANDGIAI
SIMPATIŠKAI
ir
LABAI PIGIAI
Liudnoje valandoje pašaukite:
REPUBLIC 3100
2506 W. 63rd St.

Phone Lafayette 3572

J. Liulevicius
Graborius ir Balsamuotojas
Patarnauju Chicagoj ir apielinkės miestukuose.
Didelė graži Koplyčia pagrabams dykai.
4092 Archer Avenue, Chicago

Tel Yards 1138
Stanley P. Mažeika
LIETUVIS GRABORIUS

Automobilius galima gauti visokiems reikalams.
3319 Auburn Av., Chicago

ADVOKATAI

JOSEPH J GRISH
Lietuvis Advokatas
4631 So. Ashland Ave.
Tel. Boulevard 2800
Rez. 6515 So. Rockwell St.
Rel. Republic 9723

A. A. OLIS
ADVOKATAS
100 N. La Salle St., Room 2221
Telephone Randolph 0332
Val.: nuo 9 ryto iki 6 v. vak.
3241 South Halsted Street
Telephone Victory 0562
7—9 vak. apart Panedėlio, Seredos ir Pėtnyčios

REMKIME SAVUOSIUS

Gerbiami Sandariečiai ir "Sandaros" skaitytojai, ...remkime tuos biznierius ir profesionalus, kurie garsinasi "Sandaroje" nes mes tik vienas kitą remdami ir kooperuodami pergyvensim šią depresiją ir susilauksim geresnių laikų.

SANDAROS RED. ir ADM.

Pigus Butas
Padoriam žmogui, kuris prižiurėtų namą—kreipkitės pas
J. J. HERMANAVIČIŲ
814 West 33rd Street

Muzikos Mokytoja
Liet. p-lė Josephine Schultz
Duoda muzikos-Piano lekcijas prieinamomis sąlygomis ir reikalui esant — atvyksta į namus. Dėliai platesnių informacijų kreipkitės ypatiškai arba telefonu:
Miss Josephine Schultz
6738 So. Campbell Av. Chicago
Tel. Hemlock 4550

LIETUVIAI GYDYTOJAI
(Amerikos Liet. Daktarų Draugijos Nariai

Phone: Hemlock 7828
Dr. C. K. Kliauga
DENTISTAS
2420 West Marquette Road
Arti Western Ave.
Valandos:
Nuo 9:30 ryto iki 8 val. vak.

Tel. Republic 2266—Hemlock 2010
Dr. K. Drangelis
DENTISTAS
2403 West 63rd Street
Kampas 63rd ir Western Ave.

Phone Canal 6122
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West 22nd Street
(Cor. Leavitt St.)
Val.: nuo 1 iki 3 ir nuo 7 iki 8 v. v.
Ned. ir Seredoms pagal sutartį.
Rez.: 6628 So. Richmond St.
Tel. Republic 7868.

Dr. P. Z. Zalatoris
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofiso valandos:
10:30 iki 12 val. rytais
1 iki 3 val. po pietų
6 iki 9 val. vakarais.
Sekmadieniais: 9 iki 12 val. rytais
Ofisas:
1821 So. Halsted Street
Telefonas Canal 0257
Rezidencija:
6600 So. Artesian Avenue
Telefonas Prospect 6659

Dr. Strikol'is
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
Ofisas: 4645 So. Ashland Avenue
Ofiso valandos:
Nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 val. vak.
Nedėliomis pagal sutartį.
Ofiso Tel: Boulevard 7820
Namų Tel: Prospect 1930

Phone Victory 2514
Dr. A. J. Zimontas
Seniausias Lietuvis
DENTISTAS
3252 South Halsted Street

Phone Grovehill 1595
Ofiso Valandos:
Nuo 9 iki 11 ryto; nuo 2 iki 4 p. p. ir nuo 7 iki 9 val. vakare.
DR. A. L. YUŠKA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2422 West Marquette Road
Cor. 67th St. ir Artesian Ave.
CHICAGO, ILL.
Šeštadieny ir Trečiadieny po piet pagal sutarima.

LIETUVIAI GYDYTOJAI

Phone Victory 7188
DR. M. ZILVITIS
DENTISTAS
3243 South Halsted Street
CHICAGO, ILL.

Telefonai: Boulevard 5913
ir Boulevard 5914
DR. S. NAIKELIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos:
Nuo 2 iki 4 ir nuo 7 iki 9
Nedėliomis pagal sutartį
756 W. 35th Street
N. E. kampas 35th ir Halsted Street

A. K. Rutkauskas, M.D.
4442 South Western Avenue
Tel. Lafayette 4146

Valandos: Nuo 9 v. ryto iki 8 v. vak.
Dr. Karl Nurkat
(NURKAITIS)
Akiniai pritaikomi atsakančiai.

3514 So. Halsted Street

Tel. REPUBLIC 0098
Dr. A. J. Manikas
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos:
Nuo 2 iki 5 val. diena ir
Nuo 7 iki 8 val. vak.
3008 West 59th Street